

Kultur- og likestillingsdepartementet

Deres ref: 25/2210-

Vår ref: ams

Dato: 26.09.2025

Høring om etablering av et meklingsstilbud for diskrimineringsaker mm

Det vises til Kultur- og likestillingsdepartementets høringsbrev om etablering av et meklingsstilbud for diskrimineringsaker mm. Høringen har vært behandlet i Akademikernes styre. Akademikerne gir med dette sitt høringsinnspill.

Generelt om Akademikernes syn

Akademikerne støtter tiltak som antas å gi effekt for å redusere Diskrimineringsnemndas saksbehandlingstid.

Saksbehandlingstiden for nemndsbehandlede saker er ifølge nemndas nettsider, 590 dager. I høringsnotatet omtales nemndas saksbehandlingstid som «uforholdsmessig lang», jf. pkt. 10.1.1. Slik Akademikerne ser det, er saksbehandlingstid på over 1,5 år ikke bare uforholdsmessig lang, men uakseptabelt lang. En mer effektiv håndheving er derfor nødvendig.

Etablering av et meklingsstilbud vil kunne innebære noe øking i det totale antall saker til nemnda fra dagens 600 saker per år, jf. høringsnotatets pkt. 10.1.1. En meklingsordning vil også komme i tillegg til nemndas øvrige oppgaver. I høringsnotatet anslår departementet at det må settes av om lag 2 millioner kroner til drift av et meklingsstilbud i Diskrimineringsnemnda. Akademikerne forutsetter derfor at finansieringen av ordningen skjer ved å tilføre nemnda «friske midler».

Nærmere om høringsforslaget

Forslaget om å innføre en meklingsordning i diskrimineringsaker

Akademikerne støtter forslaget om å innføre en gratis meklingsordning i diskrimineringsaker. Å innføre et meklingsstilbud kan bidra til å få ned nemndas saksbehandlingstid. En meklingsordning vil samtidig være et lavterskeltilbud som kan gi en bedre tilpasset løsning enn en nemndsavgjørelse.

Når det gjelder hvordan meklingsordningen konkret foreslås innrettet, har vi merket oss at meklingsordningen ikke er begrenset til saker som bringes inn for Diskrimineringsnemnda til avgjørelse, men også saker utenfor «klagesporet», jf. høringsnotatet pkt. 1.2.1. Slik vi forstår det, vil også veiledningssaker hos Likestillings- og diskrimineringsombudet kunne mekles. Ut fra behovet for å få redusert nemndas saksbehandlingstid, stiller vi spørsmål ved

effektiviseringsgevinstene av en slik innrettet meklingsordning, og i hvilken grad dette vil kunne påvirke antydnet redusert saksbehandlingstid.

Et alternativ kunne eventuelt vært å innrette et meklingsstilbud mer likt tilbudet om rettsmekling for ordinære domstoler. Det vil si at meklingsstilbudet forbeholdes saker til Diskrimineringsnemnda.

Uansett hvordan innretning en meklingsordning får, foreslår vi at ordningen evalueres etter noe tid.

I tillegg mener vi høringsnotatet i større grad burde belyst erfaringer fra andre meklingsordninger for å gi et mer helhetlig bilde av hva som fungerer og ikke fungerer i praksis.

Vi vil her trekke frem at ved vurderingen av om meklingsordning er hensiktsmessig i den enkelte sak, må vurderingen være konkret og individuell, basert på både sakstype og partenes situasjon. Det er viktig at det settes av tilstrekkelig tid og ressurser til slike vurderinger i nemnda, for eksempel gjennom formøter med partene. Som våre medlemsorganisasjoner påpeker, er diskriminerings saker ofte preget av personlige og sårbare forhold for klager. Det er avgjørende at meklingsordning ikke bidrar til ytterligere krenkelse eller diskriminering, særlig i trakasseringssaker. I andre typer saker, som for eksempel i klager om diskriminering ved lønnsfastsetting eller i forbindelse med lønnsoppgjør, vil meklingsordning kunne være et godt egnet virkemiddel.

Minstekrav til klager til Diskrimineringsnemnda og minstekrav til anmodning om meklingsordning

Akademikerne støtter forslagene om minstekrav til klager til nemnda og minstekrav til anmodning om meklingsordning. Dette er forslag som vi vurderer at vil kunne bidra til redusert saksbehandlingstid i Diskrimineringsnemnda.

Representasjon

Departementet ber særskilt om innspill til spørsmålet om partene bør kunne møte med stedfortreder i saker med stor maktubalanse. Etter vårt syn bør partene møte personlig i meklingsordning, eventuelt sammen med rådgiver eller advokat. Det er partene selv som best kjenner sine behov og hva som kan utgjøre en akseptabel løsning. Personlig oppmøte bidrar til eierskap til løsningene som eventuelt inngås. I sensitive saker med betydelig maktubalanse bør det heller vurderes om saken er uegnet for meklingsordning.

Om meklers diskrimineringsfaglige kompetanse, fysisk meklingsordning og etablering av egen meklingsavdeling

Akademikerne mener det er positivt at forslaget om å innføre en meklingsordning skal skje ved bruk av meklere som har nødvendig diskrimineringsfaglig kompetanse. Vi stiller imidlertid spørsmål ved hvorfor ikke forslaget inkluderer flere med diskrimineringsfaglig kompetanse enn bare nemndsledere og -medlemmer. Det kunne avlastet nemnda og trolig gitt mulighet for fysiske meklingsordninger flere steder i landet.

Akademikerne anbefaler at det opprettes en egen meklingsavdeling i Diskrimineringsnemnda, i stedet for at meklingen utføres av nemndsledere eller nemndsmedlemmer. En egen avdeling vil kunne bidra til at meklerne har relevant erfaring, kompetanse og interesse for mekling, noe som er avgjørende for kvaliteten på tilbudet. Dette vil samtidig kunne styrke tilliten til nemndas upartiskhet og sikre et tydelig skille mellom klagebehandling og mekling.

Forlik og rettskraftvirkning

Akademikerne støtter at forlik inngått i mekling bør kunne få samme rettskraftvirkning som rettsforlik. Forutsetningen er at forliket inneholder håndhevbare forpliktelser, som for eksempel oppreisning eller erstatning. Dette vil styrke diskrimineringsvernet og gjøre mekling til et reelt og effektivt alternativ til klagebehandling.

Med vennlig hilsen,
Akademikerne

—

[Navn Navnesen]
[Tittel]